కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ ప్రథమ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ సం త్వా సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనం చ। బృహస్పతిప్రసూతో యజమాన ఇహ మా రిషత్॥ ఆజ్యమసి సత్యమసి సత్యస్యాఽధ్యక్షమసి హవిరసి వైశ్వానరం వైశ్వదేవముత్పూతశుష్మగ్ం సత్యౌజాః సహోఽసి సహమానమసి సహస్వాఽరాతీః సహస్వాఽరాతీయతః సహస్వ పృతనాః సహస్వ పృతన్యతః। సహస్రవీర్యమసి తన్మా జిన్వాఽఽజ్యస్యాఽఽజ్యమసి సత్యస్య సత్యమసి సత్యాయు [౧] రసి సత్యశుష్మమసి సత్యేన త్వాఽభి ఘారయామి తస్య తే భక్షీయ పఞ్చానాం త్వా వాతానాం యన్త్రాయ ధర్త్రాయ గృహ్ణామి పఞ్చానాం త్వర్తూనాం యన్త్రాయ ధర్త్రాయ గృహ్ణామి పఞ్చానాం త్వా దిశాం యన్త్రాయ ధర్త్రాయ గృహ్ణామి పఞ్చానాం త్వా పఞ్చజనానాం యన్త్రాయ ధర్త్రాయ గృహ్ణామి చరోస్త్వా పఞ్చబిలస్య యన్త్రాయ ధర్త్రాయ గృహ్ణామి బ్రహ్మణస్త్వా తేజసే యన్త్రాయ ధర్త్రాయ గృహ్ణామి క్షత్రస్య త్వౌజసే యన్త్రాయ [౨] ధర్త్రాయ గృహ్ణామి విశే త్వా యన్త్రాయ ధర్త్రాయ గృహ్ణామి సువీర్యాయ త్వా గృహ్ణామి సుప్రజాస్త్వాయ త్వా గృహ్ణామి రాయస్పోషాయ త్వా గృహ్ణామి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా గృహ్ణామి భూరస్మాకగ్ం హవిర్దేవానామాశిషో యజమానస్య దేవానాం త్వా దేవతాభ్యో గృహ్ణామి కామాయ త్వా గృహ్ణామి॥[3]

*సత్యాయురోజసే యన్త్రాయ త్రయస్త్రిగ్ంశచ్చ ॥**1.6.1**॥*

ధ్రువోఽసి ధ్రువోఽహగ్ం సజాతేషు భూయాసం ధీరశ్చేత్తా వసువిదుగ్రోఽస్యుగ్రోఽహగ్ం సజాతేషు భూయాసముగ్రశ్చేత్తా వసువిదభిభూరస్యభిభూరహగ్ం సజాతేషు

భూయాసమభిభూశ్చేత్తా వసువిద్యునజ్మి త్వా బ్రహ్మణా దైవ్యేన హవ్యాయాఽస్మై వోఢవే జాతవేదః। ఇన్ధానాస్త్వా సుప్రజసః సువీరా జ్యోగ్జీవేమ బలిహృతో వయం తే॥ యస్మై అగ్నే అస్య యజ్ఞస్య రిష్యా [౪] ద్యద్వా స్కన్దాదాజ్యస్యోత విష్ణో। తేన హన్మి సపత్నం దుర్మరాయుమైనం దధామి నిర్ఋత్యా ఉపస్థే॥ భూర్భువః సువరుచ్ఛుష్మో అగ్నే యజమానాయైధి నిశుష్మో అభిదాసతే। అగ్నే దేవేద్ధ మన్విద్ధ మన్ద్రజిహ్వాఽమర్త్యస్య తే హోతర్మూర్ధన్నా జిఘర్మి రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ మనోఽసి ప్రాజాపత్యం మనసా మా భూతేనాఽఽ విశ వాగస్యైన్ద్రీ సపత్నక్షయణీ [౫] వాచా మేన్ద్రియేణాఽఽ విశ వసన్తమృతూనాం ప్రీణామి స మా ప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి స మా ప్రీతః ప్రీణాతు వర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి తా మా ప్రీతాః ప్రీణన్తు శరదమృతూనాం ప్రీణామి సా మా ప్రీతా ప్రీణాతు హేమన్తశిశిరావృతూనాం ప్రీణామి తౌ మా ప్రీతౌ ప్రీణీతామగ్నీషోమయోరహం దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ భూయాసమగ్నేరహం దేవయజ్యయాఽన్నాదో భూయాసం [౬] దబ్ధిరస్యదబ్ధో భూయాసమముం దభేయమగ్నీషోమయోరహం దేవయజ్యయా వృత్రహా భూయాసమిన్ద్రాగ్నియోరహం దేవయజ్యయేన్ద్రియావ్యన్నాదో భూయాసమిన్ద్రస్యాఽహం దేవయజ్యయేన్ద్రియావీ భూయాసం మహేన్ద్రస్యాఽహం దేవయజ్యయా జేమానం మహిమానం గమేయమగ్నేః స్విష్టకృతోఽహం దేవయజ్యయాఽఽయుష్మాన్ యజ్ఞేన ప్రతిష్ఠాం గమేయమ్॥[౭]

రిష్యాథ్సపత్నక్షయణ్యన్నాదో భూయాసగ్ం షట్త్రిగ్ంశచ్చ ॥**1.6.2**॥

అగ్నిర్మా దురిష్టాత్పాతు సవితాఽఘశగ్ంసాద్యో మేఽన్తి దూరేఽరాతీయతి తమేతేన జేషగ్ం సురూపవర్షవర్ణ ఏహీమాన్ భద్రాన్ దుర్యాగ్ం అభ్యేహి మామనువ్రతాన్యు శీర్షాణి మృడ్ఢ్వమిడ ఏహ్యదిత ఏహి సరస్వత్యేహి రన్తిరసి రమతిరసి సూనర్యసి జుష్టే జుష్టిం తేఽశీయోపహూత ఉపహవం [౮] తేఽశీయ సా మే సత్యాఽఽశీరస్య యజ్ఞస్య

భూయాదరేడతా మనసా తచ్చకేయం యజ్ఞో దివగ్ం రోహతు యజ్ఞో దివం గచ్ఛతు యో దేవయానః పన్థాస్తేన యజ్ఞో దేవాగ్ం అప్యేత్వస్మాస్విన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాత్వస్మాన్రాయ ఉత యజ్ఞాః సచన్తామస్మాసు సన్త్వాశిషః సా నః ప్రియా సుప్రతూర్తిర్మఘోనీ జుష్టిరసి జుషస్వ నో జుష్టా నో [౯] ఽసి జుష్టిం తే గమేయం మనో జ్యోతిర్జుషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దధాతు। బృహస్పతిస్తనుతామిమం నో విశ్వే దేవా ఇహ మాదయన్తామ్॥ బ్రధ్న పిన్వస్వ దదతో మే మా క్షాయి కుర్వతో మే మోప దసత్ప్రజాపతేర్భాగోఽస్యూర్జస్వాన్ పయస్వాన్ ప్రాణాపానౌ మే పాహి సమానవ్యానౌ మే పాహ్యుదానవ్యానౌ మే పాహ్యక్షితోఽస్యక్షిత్యై త్వా మా మే క్షేష్ఠా అముత్రాఽముష్మిన్లోకే॥[౧౦]

ఉపహవం జుష్టా నస్త్వా షట్చ ***॥1.6.3॥***

బర్హిషోఽహం దేవయజ్యయా ప్రజావాన్ భూయాసం నరాశగ్ం సస్యాఽహం దేవయజ్యయా పశుమాన్ భూయాసమగ్నేః స్విష్టకృతోఽహం దేవయజ్యయాఽఽయుష్మాన్ యజ్ఞేన ప్రతిష్ఠాం గమేయమగ్నేరహముజ్జితిమనూజ్జేషగ్ం సోమస్యాహముజ్జితిమనూజ్జేషమగ్నేరహముజ్జితిమనూజ్జేషమగ్నీషోమయోరహముజ్జితిమనూజ్జేషమిన్ద్రాగ్నియోరహముజ్జితిమనూజ్జేషమిన్ద్రస్యాఽహ [౧౧] ముజ్జితిమనూజ్జేషం మహేన్ద్రస్యాఽహ ముజ్జితిమనూజ్జేషమగ్నేః స్విష్టకృతోఽహముజ్జితిమనూజ్జేషం వాజస్య మా ప్రసవేనోద్గ్రాభేణోదగ్రభీత్। అథా సపత్నాగ్ం ఇన్ద్రో మే నిగ్రాభేణాధరాగ్ం అకః॥ ఉద్గ్రాభం చ నిగ్రాభం చ బ్రహ్మ దేవా అవీవృధన్। అథా సపత్నానిన్ద్రాగ్నీ మే విషూచీనాన్వ్యస్యతామ్॥ ఏమా అగ్మన్నాశిషో దోహకామా ఇన్ద్రవన్తో [౧౨] వనామహే ధుక్షీమహి ప్రజామిషమ్॥ రోహితేన త్వాఽగ్నిర్దేవతాం గమయతు హరిభ్యాం త్వేన్ద్రో దేవతాం గమయత్వేతశేన త్వా సూర్యో దేవతాం గమయతు వి తే ముఞ్చామి రశనా వి రశ్మీన్ వి యోక్త్రా యాని పరిచర్తనాని ధత్తాదస్మాసు ద్రవిణం యచ్చ భద్రం ప్ర ణో

బ్రూతాద్భాగధాన్ దేవతాసు॥ విష్ణోః శంయోరహం దేవయజ్యయా యజ్ఞేన ప్రతిష్ఠాం గమేయగ్ం సోమస్యాఽహం దేవయజ్యయా [౧౩] సురేతా రేతో ధిషీయ త్వష్టురహం దేవయజ్యయా పశూనాగ్ం రూపం పుషేయం దేవానాం పత్నీరగ్నిర్గృహపతిర్యజ్ఞస్య మిథునం తయోరహం దేవయజ్యయా మిథునేన ప్ర భూయాసం వేదోఽసి విత్తిరసి విదేయ కర్మాఽసి కరుణమసి క్రియాసగ్ం సనిరసి సనితాఽసి సనేయం ఘృతవన్తం కులాయినగ్ం రాయస్పోషగ్ం సహస్రిణం వేదో దదాతు వాజినమ్॥[౧౪]

ఇన్ద్రస్యాహమిన్ద్రవన్తస్సోమస్యాహం దేవయజ్యయా చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ ***॥1.6.4॥***

ఆ ప్యాయతాం ధ్రువా ఘృతేన యజ్ఞం యజ్ఞం ప్రతి దేవయద్భ్యః॥ సూర్యాయా ఊధోఽదిత్యా ఉపస్థ ఉరు ధారా పృథివీ యజ్ఞే అస్మిన్॥ ప్రజాపతేర్విభాన్నామ లోకస్తస్మిగ్గ్స్త్వా దధామి సహ యజమానేన సదసి సన్మే భూయాః సర్వమసి సర్వం మే భూయాః పూర్ణమసి పూర్ణం మే భూయా అక్షితమసి మా మే క్షేష్ఠాః ప్రాచ్యాం దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయన్తాం దక్షిణాయాం [౧౫] దిశి మాసాః పితరో మార్జయన్తాం ప్రతీచ్యాం దిశి గృహాః పశవో మార్జయన్తాముదీచ్యాం దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయన్తామూర్ధ్వాయాం దిశి యజ్ఞః సంవథ్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయన్తాం విష్ణోః క్రమోఽస్యభిమాతిహా గాయత్రేణ ఛన్దసా పృథివీమను వి క్రమే నిర్భక్తః స యం ద్విష్మో విష్ణోః క్రమోఽస్యభిశస్తిహా త్రైష్టుభేన ఛన్దసాఽన్తరిక్షమను వి క్రమే నిర్భక్తః స యం ద్విష్మో విష్ణోః క్రమోఽస్యరాతీయతో హన్తా జాగతేన ఛన్దసా దివమను వి క్రమే నిర్భక్తః స యం ద్విష్మో విష్ణోః క్రమోఽసి శత్రూయతో హన్తాఽఽనుష్టుభేన ఛన్దసా దిశోఽను వి క్రమే నిర్భక్తః స యం ద్విష్మః॥[౧౬]

దక్షిణాయామన్తరిక్షమను వి క్రమే నిర్భక్తః స యం ద్విష్మో విష్ణోరేకాన్న త్రిగ్ంశచ్చ ***॥1.6.5॥***

అగన్మ సువః సువరగన్మ సందృశస్తే మా ఛిత్సి యత్తే తపస్తస్మై తే మాఽఽ వృక్షి సుభూరసి శ్రేష్ఠో రశ్మీనామాయుర్ధా అస్యాయుర్మే ధేహి వర్చోధా అసి వర్చో మయి ధేహీదమహమముం భ్రాతృవ్యమాభ్యో దిగ్భ్యోఽస్యై దివోఽస్మాదన్తరిక్షాదస్యై పృథివ్యా అస్మాదన్నాద్యాన్నిర్భజామి నిర్భక్తః స యం ద్విష్మః [౧౭] సం జ్యోతిషాఽభూవమైన్ద్రీమావృతమన్వావర్తే సమహం ప్రజయా సం మయా ప్రజా సమహగ్ం రాయస్పోషేణ సం మయా రాయస్పోషః సమిద్ధో అగ్నే మే దీదిహి సమేద్ధా తే అగ్నే దీద్యాసం వసుమాన్ యజ్ఞో వసీయాన్ భూయాసమగ్న ఆయూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః। ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్॥ అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చః సువీర్యమ్। [౧౮] దధత్పోషగ్ం రయిం మయి॥ అగ్నే గృహపతే సుగృహపతిరహం త్వయా గృహపతినా భూయాసగ్ం సుగృహపతిర్మయా త్వం గృహపతినా భూయాః శతగ్ం హిమాస్తామాశిషమా శాసే తన్తవే జ్యోతిష్మతీం తామాశిషమా శాసేఽముష్మై జ్యోతిష్మతీం కస్త్వా యునక్తి స త్వా వి ముఞ్చత్వగ్నే వ్రతపతే వ్రతమచారిషం తదశకం తన్మేఽరాధి యజ్ఞో బభూవ స ఆ [౧౯] బభూవ స ప్ర జజ్ఞే స వావృధే। స దేవానామధిపతిర్బభూవ సో అస్మాగ్ం అధిపతీన్ కరోతు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణామ్॥ గోమాగ్ం అగ్నేఽవిమాగ్ం అశ్వీ యజ్ఞో నృవత్సఖా సదమిదప్రమృష్యః। ఇడావాగ్ం ఏషో అసుర ప్రజావాన్ దీర్ఘో రయిః పృథుబుధ్నః సభావాన్॥[౨౦]

*ద్విష్మః సువీర్యగ్ం స ఆ పఞ్చత్రిగ్ంశచ్చ ॥**1.6.6**॥*

యథా వై సమృతసోమా ఏవం వా ఏతే సమృతయజ్ఞా యద్దర్శపూర్ణమాసౌ కస్య వాఽహ దేవా యజ్ఞమా గచ్ఛన్తి కస్య వా న బహూనాం యజమానానాం యో వై దేవతాః పూర్వః పరిగృహ్ణాతి స ఏనాః శ్వో భూతే యజత ఏతద్వై దేవానామాయతనం యదాహవనీయోఽన్తరాఽగ్నీ పశూనాం గార్హపత్యో మనుష్యాణామన్వాహార్యపచనః

పితృణామగ్నిం గృహ్ణాతి స్వ ఏవాయతనే దేవతాః పరి [౨౧] గృహ్ణాతి తాః శ్వో భూతే యజతేవ్రతేన పై మేధ్యోఽగ్ని-ర్వ్రతపతి-ర్బ్రాహ్మణో వ్రతభృద్వ్రతముపైష్యన్ బ్రూయాదగ్నే వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామీత్యగ్నిర్వై దేవానాం వ్రతపతిస్తస్మా ఏవ ప్రతిప్రోచ్య వ్రతమా లభతే బర్హిషా పూర్ణమాసే వ్రతముపైతి వథ్సైరమావాస్యాయామేతద్ధ్యేతయోరాయతనముపస్తీర్యః పూర్వశ్చాఽగ్నిరపరశ్చేత్యాహుర్మనుష్యా [౨౨] ఇన్న్వా ఉపస్తీర్ణమిచ్ఛన్తి కిము దేవా యేషాం నవావసానముపాఽస్మిన్ఛ్వో యక్ష్యమాణే దేవతా వసన్తి య ఏవం విద్వానగ్నిముపస్తృణాతి యజమానేన గ్రామ్యాశ్చ పశవోఽవరుధ్యా ఆరణ్యాశ్చేత్యాహుర్యద్గ్రామ్యానుపవసతి తేన గ్రామ్యానవ రున్ధే యదారణ్యస్యాఽశ్నాతి తేనాఽఽరణ్యాన్ యదనాశ్వానుపవసేత్పితృదేవత్యః స్యాదారణ్యస్యాఽశ్నాతీన్ద్రియం [౨౩] వా ఆరణ్యమిన్ద్రియమేవాఽఽత్మన్ ధత్తే యదనాశ్వానుపవసేత్ క్షోధుకః స్యాద్యదశ్నీయాద్రుద్రోఽస్య పశూనభి మన్యేతాఽపోఽశ్నాతి తన్నేవాఽశితం నేవాఽనశితం న క్షోధుకో భవతి నాఽస్య రుద్రః పశూనభి మన్యతే వజ్రో పై యజ్ఞః క్షుత్ఖలు పై మనుష్యస్య భ్రాతృవ్యో యదనాఽశ్వానుపవసతి వజ్రేణైవ సాక్షాత్ క్షుధం భ్రాతృవ్యగ్ం హన్తి||[౨౪]

పరి మనుష్యా ఇన్ద్రియగ్ం సాక్షాత్త్రీణి చ ||**1.6.7**||

యో పై శ్రద్ధామనారభ్య యజ్ఞేన యజతే నాఽస్యేష్టాయ శ్రద్ద ధతేఽపః ప్ర ణయతి శ్రద్ధా వా ఆపః శ్రద్ధామేవాఽఽరభ్య యజ్ఞేన యజత ఉభయేఽస్య దేవమనుష్యా ఇష్టాయ శ్రద్దధతే తదాహురతి వా ఏతా వర్త్రన్నేదన్త్యతి వాచం మనో వాపైతా నాతి నేదన్తీతి మనసా ప్ర ణయతీయం పై మనో [౨౫] ఽనయైవైనాః ప్ర ణయత్యస్కన్నహవిర్భవతి య ఏవం వేద యజ్ఞాయుధాని సమ్భరతి యజ్ఞో పై యజ్ఞాయుధాని యజ్ఞమేవ తథ్సమ్భరతి యదేకమేకగ్ం సమ్భరేత్పితృదేవత్యాని స్యుర్యథ్సహ సర్వాణి మానుషాణి ద్వేద్వే సమ్భరతి

యాజ్యానువాక్యయోరేవ రూపం కరోత్యథో మిథునమేవ యో వై దశ యజ్ఞాయుధాని వేద ముఖతోఽస్య యజ్ఞః కల్పతే స్ఫ్య [౨౬] శ్చ కపాలాని చాఽగ్నిహోత్రహవణీ చ శూర్పం చ కృష్ణాజినం చ శమ్యా చోలూఖలం చ ముసలం చ దృషచ్చోపలా చైతాని వై దశ యజ్ఞాయుధాని య ఏవం వేద ముఖతోఽస్య యజ్ఞః కల్పతే యో వై దేవేభ్యః ప్రతిప్రోచ్య యజ్ఞేన యజతే జుషన్తేఽస్య దేవా హవ్యగ్ం హవిర్నిరుప్యమాణమభి మన్త్రయేతాఽగ్నిగ్ం హోతారమిహ తగ్ం హువ ఇతి [౨౭] దేవేభ్య ఏవ ప్రతిప్రోచ్య యజ్ఞేన యజతే జుషన్తేఽస్య దేవా హవ్యమేష వై యజ్ఞస్య గ్రహో గృహీత్వైవ యజ్ఞేన యజతే తదుదిత్వా వాచం యచ్ఛతి యజ్ఞస్య ధృత్యా అథో మనసా వై ప్రజాపతిర్యజ్ఞమతనుత మనసైవ తద్యజ్ఞం తనుతే రక్షసామనన్వవచారాయ యో వై యజ్ఞం యోగ ఆగతే యునక్తి యుఙ్క్తే యుఞ్జానేషు కస్త్వా యునక్తి స త్వా యునక్త్విత్యాహ ప్రజాపతిర్వై కః ప్రజాపతినైవైనం యునక్తి యుఙ్క్తే యుఞ్జానేషు॥[౨౮]

*వైమనస్ఫ్య ఇతి యునక్త్వేకాదశ చ ॥**1.6.8**॥*

ప్రజాపతిర్యజ్ఞానసృజతాఽగ్నిహోత్రం చాఽగ్నిష్టోమం చ పౌర్ణమాసీం చోక్థ్యం చాఽమావాస్యాం చాఽతిరాత్రం చ తానుదమిమీత యావదగ్నిహోత్రమాసీత్తావానగ్నిష్టోమో యావతీ పౌర్ణమాసీ తావానుక్థ్యో యావత్యమావాస్యా తావానతిరాత్రో య ఏవం విద్వానగ్నిహోత్రం జుహోతి యావదగ్నిష్టోమేనోపాప్నోతి తావదుపాఽఽప్నోతి య ఏవం విద్వాన్ పౌర్ణమాసీం యజతే యావదుక్థ్యేనోపాప్నోతి [౨౯] తావదుపాఽఽప్నోతి య ఏవం విద్వానమావాస్యాం యజతే యావదతిరాత్రేణోపాప్నోతి తావదుపాఽఽప్నోతి పరమేష్ఠినో వా ఏష యజ్ఞోఽగ్ర ఆసీత్తేన స పరమాం కాష్ఠామ గచ్ఛత్తేన ప్రజాపతిం నిరవాసాయయ యత్తేన ప్రజాపతిః పరమాం కాష్ఠామగచ్ఛత్తేనేన్ద్రం నిరవాసాయయత్తేనేన్ద్రః పరమాం కాష్ఠామగచ్ఛత్తేనాఽగ్నీషోమౌ నిరవాసాయయత్తేనాఽగ్నీషోమౌ పరమాం కాష్ఠామగచ్ఛతాం

య [30] ఏవం విద్వాన్దర్శపూర్ణమాసౌ యజతే పరమామేవ కాష్ఠాం గచ్ఛతి యో వై ప్రజాతేన యజ్ఞేన యజతే ప్ర ప్రజయా పశుభిర్మిథునైర్జాయతే ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరో ద్వాదశ ద్వన్ద్వాని దర్శపూర్ణమాసయోస్తాని సం పాద్యానీత్యాహుర్వత్సం చోపావసృజత్యుఖాం చాధి శ్రయత్యవ చ హన్తి దృషదౌ చ సమాహన్త్యధి చ వపతే కపాలాని చోప దధాతి పురోడాశం చా [31] ఽధి శ్రయత్యాజ్యం చ స్తమ్బయజుశ్చ హరత్యభి చ గృహ్ణాతి వేదిం చ పరి గృహ్ణాతి పత్నీం చ సం నహ్యతి ప్రోక్షణీశ్చాఽఽసాదయత్యాజ్యం చైతాని వై ద్వాదశ ద్వన్ద్వాని దర్శపూర్ణమాసయోః తాని య ఏవగ్ం సం పాద్య యజతే ప్రజాతేనైవ యజ్ఞేన యజతే ప్ర ప్రజయాపశుభిర్మిథునై-ర్జాయతే॥[32]

ఉక్థ్యనోపాప్నోత్యగచ్ఛతాం యః పురోడాశం చ చత్వారిగ్ంశచ్చ ***॥1.6.9॥***

ధ్రువోఽసి ధ్రువోఽహగ్ం సజాతేషు భూయాసమిత్యాహ ధ్రువానేవైనాన్ కురుత ఉగ్రోఽస్యుగ్రోఽహగ్ం సజాతేషు భూయాసమిత్యాహాఽప్రతివాదిన ఏవైనాన్ కురుతేఽభిభూరస్యభిభూరహగ్ం సజాతేషు భూయాసమిత్యాహ య ఏవైనం ప్రత్యుత్పిపీతే తముపాఽస్యతే యునజ్మి త్వా బ్రహ్మణా దైవ్యేనేత్యాహైష వా అగ్నేర్యోగస్తేనై- [33] వైనం యునక్తి యజ్ఞస్య వై సమృద్ధేన దేవాః సువర్గం లోకమాయన్ యజ్ఞస్య వ్యృద్ధేనాఽసురాన్ పరా భావయన్ యన్మే అగ్నే అస్య యజ్ఞస్య రిష్యాదిత్యాహ యజ్ఞస్యైవ తథ్సమృద్ధేన యజమానః సువర్గం లోకమేతి యజ్ఞస్య వ్యృద్ధేన భ్రాతృవ్యాన్ పరా భావయత్యగ్నిహోత్రమేతాభిర్వ్యాహృతీభిరుప సాదయేద్యజ్ఞముఖం వా అగ్నిహోత్రం బ్రహ్మైతా వ్యాహృతయో యజ్ఞముఖ ఏవ బ్రహ్మ [34] కురుతే సంవత్సరే పర్యాగత ఏతాభిరేవోప సాదయేద్బ్రహ్మణైవోభయతః సంవత్సరం పరి గృహ్ణాతి దర్శపూర్ణమాసౌ చాతుర్మాస్యాన్ యాలభమాన ఏతాభిర్వ్యాహృతీభిర్ హవీగ్ంష్యా సాదయేద్యజ్ఞముఖం వై దర్శపూర్ణమాసౌ చాతుర్మాస్యాని బ్రహ్మైతా వ్యాహృతయో యజ్ఞముఖ ఏవ బ్రహ్మ

కురుతే సంవథ్సరే పర్యాగత ఏతాభిరేవాఽఽ సాదయేద్బ్రహ్మణైవోభయతః సంవథ్సరం పరి గృహ్ణాతి యద్వై యజ్ఞస్య సామ్నా క్రియతే రాష్ట్రం [౩౫] యజ్ఞస్యాఽఽశీర్గచ్ఛతి యదృచా విశం యజ్ఞస్యాఽఽశీర్గచ్ఛత్యథ బ్రాహ్మణోఽనాశీర్కేణ యజ్ఞేన యజతే సామిధేనీరనువక్ష్యన్నేతా వ్యాహృతీః పురస్తాద్దధ్యాద్బ్రహ్మైవ ప్రతిపదం కురుతే తథా బ్రాహ్మణః సాశీర్కేణ యజ్ఞేన యజతే యం కామయేత యజమానం భ్రాతృవ్యమస్య యజ్ఞస్యాఽఽశీర్గచ్ఛేదితి తస్యైతా వ్యాహృతీః పురోఽనువాక్యాయాం దధ్యాద్భ్రాతృవ్యదేవత్యా వై పురోఽనువాక్యా భ్రాతృవ్యమేవాస్య యజ్ఞస్యా [౩౬] ఽఽశీర్గచ్ఛతి యాన్ కామయేత యజమానాన్థ్సమావత్యేనాన్ యజ్ఞస్యాఽఽశీర్గచ్ఛేదితి తేషామేతా వ్యాహృతీః పురోఽనువాక్యాయా అర్ధర్చ ఏకాం దధ్యాద్యాజ్యాయై పురస్తాదేకాం యాజ్యాయా అర్ధర్చ ఏకాం తథైనాన్థ్సమావతీ యజ్ఞస్యాఽఽశీర్గచ్ఛతి యథా వై పర్జన్యః సువృష్టం వర్షత్యేవం యజ్ఞో యజమానాయ వర్షతి స్థలయోదకం పరి గృహ్ణన్త్యాశిషా యజ్ఞం యజమానః పరి గృహ్ణాతి మనోఽసి ప్రాజాపత్యం [౩౭] మనసా మా భూతేనా విశేత్యాహ మనో వై ప్రాజాపత్యం ప్రాజాపత్యో యజ్ఞో మన ఏవ యజ్ఞమాత్మన్ధత్తే వాగస్యైన్ద్రీ సపత్నక్షయణీ వాచా మేన్ద్రియేణాఽఽ విశేత్యాహైన్ద్రీ వై వాగ్వాచమేవైన్ద్రీమాత్మన్ ధత్తే॥[౩౮]

*తేనైవ బ్రహ్మ రాష్ట్రమేవాస్యయజ్ఞస్య ప్రాజాపత్యగ్ం షట్త్రిగ్ంశచ్చ ॥**1.6.10**॥*

యో వై సప్తదశం ప్రజాపతిం యజ్ఞమన్వాయత్తం వేద ప్రతి యజ్ఞేన తిష్ఠతి న యజ్ఞాద్భ్రగ్ంశత ఆ శ్రావయేతి చతురక్షరమస్తు శ్రౌషడితి చతురక్షరం యజేతి ద్వ్యక్షరం యే యజామహ ఇతి పఞ్చాక్షరం ద్వ్యక్షరో వషట్కార ఏష వై సప్తదశః ప్రజాపతిర్యజ్ఞమన్వాయత్తో య ఏవం వేద ప్రతి యజ్ఞేన తిష్ఠతి న యజ్ఞాద్భ్రగ్ంశతే యో వై యజ్ఞస్య ప్రాయణం ప్రతిష్ఠా [౩౯] ముదయనం వేద ప్రతిష్ఠితేనాఽరిష్టేన యజ్ఞేన సగ్గ్ స్థాం గచ్ఛత్యా శ్రావయాఽస్తు శ్రౌషడ్యజ యే యజామహే వషట్కార ఏతద్వై యజ్ఞస్య

ప్రాయణమేషా ప్రతిష్ఠైతదుదయనం య ఏవం వేద ప్రతిష్ఠితేనాఽరిష్టేన యజ్ఞేన సగ్గ్ స్థాం
గచ్ఛతి యో వై సూనృతాయై దోహం వేద దుహ ఏవైనాం యజ్ఞో వై సూనృతా
ఽఽశ్రావయేత్యైవైనామహ్వదస్తు [౪౦] శ్రౌషడిత్యుపావాస్రాగ్యజేత్యుదసైషీద్యే యజామహ
ఇత్యుపాఽసదద్వషట్కారేణ దోగ్ధ్యేష వై సూనృతాయై దోహో య ఏవం వేద దుహ
ఏవైనాం దేవా వై సత్రమాసత తేషాం దిశోఽదస్యన్త ఏతామార్ద్రాం పఙ్క్తిమపశ్యన్నా
శ్రావయేతి పురోవాతమజనయన్నస్తు శ్రౌషడిత్యభ్రగ్ం సమప్లావయన్ యజేతి విద్యుత [౪౧]
మజనయన్ యే యజామహ ఇతి ప్రాఽవర్షయన్నభ్యస్తనయన్ వషట్కారేణ తతో వై
తేభ్యో దిశః ప్రాఽప్యాయన్త య ఏవం వేద ప్రాఽస్మై దిశః ప్యాయన్తే ప్రజాపతిం త్వో వేద
ప్రజాపతిస్త్వం వేద యం ప్రజాపతిర్వేద స పుణ్యో భవత్యేష వై ఛన్దస్యః ప్రజాపతిరా
శ్రావయాఽస్తు శ్రౌషడ్యజ యే యజామహే వషట్కారో య ఏవం వేద పుణ్యో భవతి
వసన్త [౪౨] మృతూనాం ప్రీణామీత్యాహర్తవో వై ప్రయాజా ఋతూనేవ ప్రీణాతి తేఽస్మై
ప్రీతా యథాపూర్వం కల్పన్తే కల్పన్తేఽస్మా ఋతవో య ఏవం వేదాఽగ్నీషోమయోరహం
దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ భూయాసమిత్యాహాఽగ్నీషోమాభ్యాం వై
యజ్ఞశ్చక్షుష్మాన్తాభ్యామేవ చక్షురాత్మన్ధత్తేఽగ్నేరహం దేవయజ్యయాఽన్నాదో
భూయాసమిత్యాహాఽగ్నిర్వై దేవానామన్నాదః తేనైవా [౪౩] ఽన్నాద్యమాత్మన్ ధత్తే
దబ్ధిరస్యదబ్ధో భూయాసమముం దభేయమిత్యాహైతయా వై దబ్ధ్యా దేవా
అసురానదభ్నువన్తయైవ భ్రాతృవ్యం దభ్నోత్యగ్నీషోమయోరహం దేవయజ్యయా వృత్రహా
భూయాసమిత్యాహాఽగ్నీషోమాభ్యాం వా ఇన్ద్రో వృత్రమహన్తాభ్యామేవ భ్రాతృవ్యగ్గ్ స్తృణుత
ఇన్ద్రాగ్నియోరహం దేవయజ్యయేన్ద్రియావ్యన్నాదో భూయాసమిత్యాహేన్ద్రియావ్యేవాఽన్నాదో
భవతీన్ద్రస్యా [౪౪] ఽహం దేవయజ్యయేన్ద్రియావీ భూయాసమిత్యాహేన్ద్రియావ్యేవ భవతి
మహేన్ద్రస్యాఽహం దేవయజ్యయా జేమానం మహిమానం గమేయమిత్యాహ జేమానమేవ
మహిమానం గచ్ఛత్యగ్నేః స్విష్టకృతోఽహం దేవయజ్యయాఽఽయుష్మాన్ యజ్ఞేన ప్రతిష్ఠాం

గమేయమిత్యాహాఽఽయురేవాఽఽత్మన్ధత్తే ప్రతి యజ్ఞేన తిష్ఠతి॥[౪౫]
ప్రతిష్ఠామప్యాదస్తు విద్యుతం వసన్తం ఏనైవేన్ద్రస్యాష్టాత్రిగ్ంశచ్చ ॥**1.6.11**॥

ఇన్ద్రం వో విశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః। అస్మాకమస్తు కేవలః॥ ఇన్ద్రం నరో నేమధితా హవన్తే యత్పార్యా యునజతే ధియస్తాః। శూరో నృషాతా శవసశ్చకాన ఆ గోమతి వ్రజే భజా త్వం నః॥ ఇన్ద్రియాణి శతక్రతో యా తే జనేషు పఞ్చసు। ఇన్ద్ర తాని త ఆ వృణే॥ అను తే దాయి మహ ఇన్ద్రియాయ సత్రా తే విశ్వమను వృత్రహత్యే। అను [౪౬] క్షత్రమను సహో యజత్రేన్ద్ర దేవేభిరను తే నృషహ్యే॥ ఆ యస్మిన్థ్సప్త వాసవాస్తిష్ఠన్తి స్వారుహో యథా। ఋషిర్హ దీర్ఘశ్రుత్తమ ఇన్ద్రస్య ఘర్మో అతిథిః॥ ఆమాసు పక్వమైరయ ఆ సూర్యగ్ం రోహయో దివి। ఘర్మం న సామన్తపతాసువృక్తిభిర్జుష్టం గిర్వణసే గిరః॥ ఇన్ద్రమిద్గాథినో బృహదిన్ద్రమర్కేభిరర్కిణః। ఇన్ద్రం వాణీరనూషత॥ గాయన్తి త్వా గాయత్రిణో [౪౭] ఽర్చన్త్యర్కమర్కిణః। బ్రహ్మాణస్త్వా శతక్రతవుద్వగ్ంశమివ యేమిరే॥ అగ్ంహోముచే ప్ర భరేమా మనీషామోషిష్ఠదావ్న్నే సుమతిం గృణానాః। ఇదమిన్ద్ర ప్రతి హవ్యం గృభాయ సత్యాః సన్తు యజమానస్య కామాః॥ వివేష యన్మా ధిషణా జజాన స్తవై పురా పార్యాదిన్ద్రమహ్నః। అగ్ంహసో యత్ర పీపరద్యథా నో నావేవ యాన్తముభయే హవన్తే॥ ప్ర సంరాజం ప్రథమమధ్వరాణా [౪౮] మగ్ంహోముచం వృషభం యజ్ఞియానామ్। అపాం నపాతమశ్వినా హయన్తమస్మిన్నర ఇన్ద్రియం ధత్తమోజః॥ వి న ఇన్ద్ర మృధో జహి నీచా యచ్ఛ పృతన్యతః। అధస్పదం తమీం కృధి యో అస్మాగ్ం అభిదాసతి॥ ఇన్ద్ర క్షత్రమభి వామమోజోఽజాయథా వృషభ చర్షణీనామ్। అపాఽనుదో జనమమిత్రయన్తమురుం దేవేభ్యో అకృణోరు లోకమ్॥ మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః పరావత [౪౯] ఆ జగామా పరస్యాః। సృకగ్ం సగ్ంశాయ పవిమిన్ద్ర తిగ్మం వి శత్రూన్తాఢి వి మృధో నుదస్వ॥ వి శత్రూన్ వి మృధో నుద వి వృత్రస్య హనూ రుజ। వి మన్యుమిన్ద్ర

భామితోఽమిత్రస్యాఽభిదాసతః॥ త్రాతారమిన్ద్రమవితారమిన్ద్రగ్ం హవేహవే సుహవగ్ం శూరమిన్ద్రమ్। హువే ను శక్రం పురుహూతమిన్ద్రగ్గ్ స్వస్తి నో మఘవా ధాత్విన్ద్రః॥ మా తే అస్యాగ్ం [౫౦] సహసావన్ పరిష్టావఘాయ భూమ హరివః పరాదై। త్రాయస్వ నోఽవృకేభిర్వరూథైస్తవ ప్రియాసః సూరిషు స్యామ॥ అనవస్తే రథమశ్వాయ తక్షన్త్వష్టా వజ్రం పురుహూత ద్యుమన్తమ్। బ్రహ్మాణ ఇన్ద్రం మహయన్తో అర్కైరవర్ధయన్నహయే హన్తవా ఉ॥ వృష్ణే యత్తే వృషణో అర్కమర్చానిన్ద్ర గ్రావాణో అదితిః సజోషాః। అనశ్వాసో యే పవయోఽరథా ఇన్ద్రేషితా అభ్యవర్తన్త దస్యూన్॥[౫౦]

*వృత్రహత్యేఽను గాయత్రిణోఽధ్వరాణాం పరావతోస్యామష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చ॥**1.6.12**॥*

*సంత్వా సిఞ్చామి ధ్రువోఽస్యగ్నిర్మా బర్హిషోఽహమాప్యాయతామగన్మ యథా వై యోవైశ్రద్ధాం ప్రజాపతిర్యజ్ఞాన్ ధ్రువోసీత్యాహ యో వై సప్తదశమిన్ద్రం వో ద్వాదశ॥**1.6.12**॥*

*సంత్వా బర్హిషోఽహం యథా వా ఏవం విద్వాఞ్ప్రెషట్థ్సాసావన్నేకపఞ్చాశత్ ॥**51**॥*

సం త్వా సిఞ్చామి దస్యూన్ ॥

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి ప్రథమకాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥